

Број: Х-КРЖ-05/70

Сарајево, 28.03.2007. године

Суд Босне и Херцеговине, у вијећу Апелационог одјељења Одјела И за Ратне злочине, састављеном од судија Азре Милетић као предсједнице вијећа, те судија Финна Лунгхјема и Јосе Рицардо де Прада Солеаса, као чланова вијећа, уз судјеловање правног сарадника Лејле Фадилпашић, у својству записничара, у кривичном предмету против оптуженог Станковић Радована, због кривичног дјела Злочин против човјечности из члана 172. став 1. тачке ц), е), ф) и г) Кривичног закона Босне и Херцеговине (КЗБиХ), одлучујући о жалбама Тужилаштва Босне и Херцеговине (Тужилаштво БиХ) број КТ-РЗ-45/05 од 16.01.2007. године, оптуженог Станковић Радована, те његових бранилаца, адвоката Драгице Глушац и Небојше Пантића, изјављеним на пресуду Суда Босне и Херцеговине број Х-КР-05/70 од 14.11.2006. године, на сједници одржаној без присуства оптуженог, а у присуству његових бранилаца, те тужиоца Тужилаштва БиХ, Васе Маринковића, дана 28.03.2007. године, донио је :

П Р Е С У Д У

Одбијају се, као неосноване, жалбе оптуженог Станковић Радована и његових бранилаца, адвоката Глушац Драгице и Пантић Небојше, те жалба Тужилаштва Босне и Херцеговине у односу на ослобађајући дио првостепене пресуде, док се жалба Тужилаштва БиХ, у односу на осуђујући дио првостепене пресуде, изјављена због одлуке о кривичној санкцији, уважава, па се пресуда Суда Босне и Херцеговине бр. Х-КР-05/70 од 14.11.2006. године преиначава у одлуци о кривичној санкцији на начин да се оптужени Радован Станковић, за кривично дјело Злочин против човјечности из члана 172. став 1. тачке ц) е) ф) и г) Кривичног закона БиХ, за које је оглашен кривим, осуђује на казну **ДУГОТРАЈНОГ ЗАТВОРА У ТРАЈАЊУ ОД 20 (двадесет) ГОДИНА.**

На основу члана 56. КЗ БиХ, оптуженом се у изречену казну урачунава вријеме проведено у притвору, почев од 09.07.2002. године па до упућивања на издржавање казне.

У осталом дијелу првостепена пресуда остаје неизмјењена.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

Пресудом Суда Босне и Херцеговине број Х-КР-05/70 од 14.11.2006. године оптужени Радован Станковић оглашен је кривим да је радњама описаним у тачкама од 1 до 4 изреке пресуде починио кривично дјело Злочин против човјечности из члана 172. став 1. тачке ц), е), ф) и г) Кривичног закона Босне и Херцеговине (КЗ БиХ).

За горе наведено кривично дјело првостепено га је вијеће осудило на казну затвора у трајању од 16 (шеснаест) година, у коју казну му је урачунало вријеме проведено у притвору, док га је, примјеном одредбе из члана 188. став 4. Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине (ЗКП БиХ) ослободило дужности накнаде трошкова кривичног поступка.

Оштећени свједоци А, Б, Ц, Д, Е, Г, Х, И, Ј, К и Н су, на основу одредбе из члана 198. став 2. ЗКП БиХ, са постављеним имовинскоправним захтјевом упућени на парницу.

Истом пресудом, оптужени је ослобођен од оптужбе да је починио радње описане у тачки 1 изреке ослобађајућег дијела пресуде, док је, примјеном одредбе из члана 283. тачка ц) ЗКП БиХ, за радње описане у тачки 1 одбијајућег дијела изреке пресуде, оптужба одбијена, те су трошкови поступка који се односе на ове двије тачке пали на терет буџетских средстава.

Против наведене пресуде жалбе су благовремено, на осуђујући дио пресуде, изјавили оптужени Радован Станковић и његови браниоци, адвокати Драгица Глушац и Небојша Пантић, и то из свих жалбених основа, док је Тужилаштво Босне и Херцеговине жалбу на ослобађајући дио пресуде изјавило због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и повреде кривичног закона, а у односу на осуђујући дио, због одлуке о кривичноправној санкцији.

Оптужени је уз поменуту жалбу истовремено доставио и допуну исте, да би потом 14.03.2007. године суду доставио још један додаток жалбе.

У складу са одлуком од 05.12.2006. године, Апелационо вијеће допуну жалбе, није узело у разматрање, будући да иста садржи увредљив и непримјерен садржај, посебно имајући у виду је основна жалба изјављена из свих жалбених основа.

Додатак жалбе, Апелационо вијеће такођер није узело у разматрање, будући да је исти достављен 14.03.2007. године, односно ван законског рока прописаног за изјављивање жалбе.

У образложењу своје жалбе, оптужени је навео да је у току првостепеног поступка повријеђено његово право на одбрану загарантовано чланом 6.

Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП), на начин да му је првостепено вијеће на главном претресу онемогућило да изнесе своју одбрану те да поставља питања свједоцима оптужбе, и то тако што му је, након његовог разлаза са адвокатом Радовићем, наметнуло друге адвокате, те га на такав начин, онемогућило да сам води своју одбрану. Оптужени је даље истакао да је, из разлога што није присуствовао нити једном одржаном претресу, обавеза првостепеног вијећа била да му доставља записнике са истих, што, према његовом мишљењу, није учињено на начин прописан члановим 151. до 156. ЗКП БИХ, будући да су му, умјесто писмених, достављани само аудио снимци, које је уједно и одбијао да прими, истичући да му се наведена форма записника појављује као непрактична за проналажење релевантних мјеста у изјавама свједока и њихово упоређивање. Даље је навео да је, према његовом мишљењу, изрека пресуде неразумљива и противна сама себи, из разлога што је у истој, као вријеме извршења дјела, наведен временски период од априла 1992. године до краја марта 1993. године, као и због тога што иста не садржи опис нити једне радње која би указивала на било који елеменат кривичног дјела. Оптужени је даље истакао да његови браниоци постављени по службеној дужности нису прочитали поднеске које су Међународном кривичном суду за бившу Југославију (МКСЈ) поднијели оптужени и његов ранији бранилац, што је резултирало некавалитетном одбраном, те да се из побијане пресуде уопште не види да ли су и на који начин исти унакрсно испитивали свједоке оптужбе. Даљу повреду одредаба кривичног поступка оптужени налази у одлуци првостепеног вијећа да, као доказане, прихвати чињенице утврђене у одређеним предметим који су се водили пред МКСЈ, наводећи да, без обзира што у неком предмету постоји одлука о појединим питањима и чињеницама, те се чињенице не морају сматрати пресуђенима и за друге предмете, па чак и ако се ради о истом временском периоду и локацији. Осим наведеног, оптужени је истакао и то да у побијаној пресуди нису наведене конкретне радње нити су образложени разлози из којих је суд извео закључак о томе да је код њега постојао директан умишљај, као потребан облик виности за постојање инкриминисаног кривичног дјела, односно свијести да радње које врши представљају дио радњи повезаних са оружаним сукобом, те да исте подузима у оквиру широког и систематичног напада усмјереног против цивилног становништва муслиманске националности, из којег разлога сматра да се исте морају посматрати одвојено од свих других догађаја.

Оптужени је даље навео и да је чињенично стање погрешно и непотпуно утврђено, сматрајући да је из побијане пресуде немогуће утврдити како је, и на основу којих доказа, првостепено вијеће дошло до изнесених чињеничних закључака, посебно истичући да су искази свједока оптужбе контрадикторни, из чега, према мишљењу жалитеља, произилази да су исти лажни.

Повреду кривичног закона оптужени налази у чињеници да је првостепено вијеће, умјесто Кривичног закона СФРЈ, који је био на снази у вријеме наводног извршења кривичног дјела, примјенило Кривични закон БиХ, који је

на снагу ступио 2003. године, чиме је према његовом мишљењу, повријеђен принцип легалитета и забране ретроактивне примјене кривичног закона. Даље наводи да, како у вријеме извршења дјела Злочин против човјечности није био прописан апликабилним кривичним законодавством као засебно кривично дјело, или у најмању руку за исто законом није била прописана кривично-правна санкција, поређење између КЗ СФРЈ и КЗ БиХ не може се вршити ни по врсти, ни по висини казне, због чега даље закључује да се у конкретном случају могла примјенити само одредба из члана 142. КЗ СФРЈ из разлога што је тај закон у односу на запријеђену казну предвиђену чланом 172. и 173. КЗ БиХ, те чињеницу да је смртна казна Уставом БиХ укинута, много блажи за учиниоца.

Образлажући жалбени приговор којим се оспорава одлука о висини изречене казне, оптужени је навео како сматра да првостепено вијеће приликом одмјеравања исте није водило рачуна нити о једној олакшавајућој околности као што је чињеница да је помогао свједокињи „Ц“ да напусти Миљевину, чиме јој је спасио живот, да у ширем контексту сукоба није имао значајну улогу, да су његове наводне радње биле ограничене само на подручје Миљевине, да није доказано да је на било који начин утицао на друге да крше одредбе међународног хуманитарног права, те да прије наводног учињења дјела није био кажњаван. Посебно је указао да је првостепено вијеће дало превелик значај његовом држању пред судом, наводећи да његово понашање у току поступка представља начин одбране, што не може бити узето као отежавајућа околност приликом одмјеравања казне.

Бранилац Драгица Глушац жалбом истиче да је првостепени суд одлуком да главни претрес води без присуства оптуженог, истог спријечио да прати ток главног претреса, побија доказе и чињенице те испитује свједоке, чиме је, према оцјени одбране, повријеђено право оптуженог на правично и јавно суђење у смислу члана 6. став 1. ЕКЉП. Даље се истиче како је одлука вијећа о искључењу јавности била незаконита, што у складу са одредбом из члана 297. став 1. тачка е) и 297. став 2. ЗКП БиХ представља битну повреду одредаба кривичног поступка, док су слиједом тога, докази на које се суд ослонио у првостепеној пресуди незаконити, у смислу одредбе из члана 10 став 2. ЗКП БиХ, као и међународног права. Одлука о искључењу јавности је према оцјени одбране незаконита из разлога што је првостепено вијеће пропустило да размотри заштитне мјере које је Тужилаштво предложило за сваког свједока посебно, те није узео у обзир утицај такве одлуке на право оптуженог на јавно суђење. Одбрана даље оспорава и одлуку суда да одустане од подвргавања оптуженог психијатријском вјештачењу јер је исти изричито одбио да сарађује са вјештаком, истичући да је суд морао пронаћи одговарајуће методе и начине да се без примјене силе обави поменуто вјештачење у циљу утврђивања психичког стања и урачунљивости оптуженог у вријеме суђења. Наведено указује и на неправилно и непотпуно утврђено чињенично стање, а самим тиме и на погрешну примјену материјалног закона, јер је питање способности

оптуженог да свјесно учествује и прати ток главног претреса, према оцјени одбране, остало неразјашњено, а исто ни у пресуди није ваљано образложено, чиме је најбитинија и одлучна чињеница остала неутврђена.

Одлуку суда да као доказане, прихвати чињенице утврђене пресудама МКСЈ, одбрана сматра повредом начела једнакости у поступању и начела непосредности кривичног поступка, истичући да је иста донесена само да би се избјегло саслушање једанаест свједока, те да прихваћене чињенице на директан или индиректан начин инкриминишу оптуженог. У том контексту, одбрана сматра да се оптуженом и браниоцима морало омогућити да предложене свједоке унакрсно испитају, једнако као и да се изјасне и изврше увид у материјалне доказе у вези са овим чињеницама.

Жалбом се даље указује да је суд побијану пресуду, супротно одредби из члана 24. Закона о заштити свједока под пријетњом и угрожених свједока (Закон о заштити свједока), засновао искључиво на исказима заштићених свједока, за које одбрана држи да су монтирани и неистинити, посебно наглашавајући да опис који је дала једна од свједокиња која је изјавила да је била силована од стране оптуженог, уопште не одговара опису Радована Станковића, из чега према мишљењу браниоца произилази да се ради о сасвим другој особи. Исказе саслушаних свједокиња одбрана сматра непоузданим те лично, емотивно или политички мотивираним, а допринос оптуженог у цјелокупним дешавањима занемаривим у односу на остале, који су били главни команданти који су доносили одлуке.

У погледу примјенивог материјалног закона, бранилац оптуженог сматра да је суд у конкретном случају морао примјенити КЗ СФРЈ, као закон који је био на снази у вријеме наведеног извршења кривичног дјела, и који је, према мишљењу одбране, уједно и блажи за учиниоца из разлога што је за кривична дјела ратног злочина и злочина против цивилног становништва чланом 141. и 142. КЗ СФРЈ прописана казна затвора најмање 5 година или смртна казна, која казна је укинута након ратификације 13 Протокола ЕКЉП 29.07.2003. године. Одбрана даље сматра како је суд повриједио кривични закон тако што је примјенио закон који се не може примјенити на кривично дјело за које је оптужени оглашен кривим, на начин да је након прослијеђивања предмета против оптуженог из МКСЈ који је надлежан да гони особе одговорне за тешко кршење међународног хуманитарног права у складу са одредбама Статута тог суда, погрешно закључио да дјело за које је оптужени оглашен кривим представља кривично дјело по домаћем закону. Одбрана тако сматра да кривично дјело Злочин против човјечности не спада у надлежност Суда БиХ према члану 4а КЗ БиХ, те да исти није чинио дио домаћег кривичног законодавства у оквиру СФРЈ 1992. године, слиједом чега Суд БиХ нема надлежност у том смислу, нити члан 4а предвиђа механизам за кривично гоњење због Злочина против човјечности према „општим принципима међународног права“ у оквиру домаћег правног система.

Везано за изречену кривичноправну санкцију, жалбом се указује да првостепено вијеће није цијенило све околности под којим је предметно дјело наводно извршено, а које се односе на то да је на територији БиХ био рат, да су људи мимо своје воље мобилисани и упућивани на ратиште, те да је, према оцјени одбране, све последица прошлости, неразјашњене мржње и сплета несретних околности. Даље је наведено да је оптужени био млад и неискусан човјек у таквој средини и ситуацији када ништа друго није могао учинити без да доведе у питање своју сигурност. У међувремену је стекао породицу са троје малодобне дјеце, те би му дуг боравак у затвору засигурно нанио ненадокнадиве последице. Оптужени раније није био осуђиван, те није склон асоцијалном понашању, док његово понашање у току поступка и поднесци које је упућивао, према мишљењу одбране, указују на његово незадовољство цјелокупним поступком и притворским статусом, те неповјерење према Суду и Тужилаштву БиХ.

Бранилац Небојша Пантић у жалби је изнио исте приговоре као и оптужени Радован Станковић, те адвокат Драгица Глушац, а који се односе на одлуку суда да главни претрес одржи без присуства јавности и оптуженог, да као доказане прихвати чињенице утврђене пресудама МКСЈ, те да у конкретном случају примјени КЗ БиХ. Такођер је оспорио правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања у погледу одговорности оптуженог за одвођење малолетне А.Б. као и због одлуке суда да одустане од провођења неуропсихијатријског вјештачења оптуженог у циљу утврђивања његовог психичког стања.

Тужилаштво БиХ ослобађајући дио пресуде побија због погрешно утврђеног чињеничног стања сматрајући да је првостепено вијеће погрешно оцијенило исказ свједокиње „Г“ као недоречен и непрецизан у односу на одлучне чињенице, те је на основу тако погрешно утврђеног чињеничног стања оптуженог ослободило оптужбе за ову тачку оптужнице умјесто да га је огласило кривим, а из чега према наводима жалбе, произилази повреда кривичног закона БиХ.

У погледу изречене кривичноправне санкције, Тужилаштво сматра да је суд за радње за које је оптужени оглашен кривим, истоме морао изрећи казну затвора у дужем временском трајању, имајући у виду тежину почињеног дјела, његове последице те степен друштвене опасности коју је исто произвело. Осим наведених, жалбом се указује да суд није у довољној мјери цијенио и друге отежавајуће околности на страни оптуженог, као што је његов статус у „Карамановој кући“, бијес и мржња коју је испољавао према жртвама, чињеницу да је исти на одлучујући начин одговоран за судбину малодобне АБ, те његово држање пред судом, што према мишљењу Тужилаштва указује да је, у циљу остваривања сврхе кажњавања, те генералне и специјалне превенције, оптуженом потребно изрећи казну затвора у дужем временском трајању.

Браниоци оптуженог су доставили и одговоре на жалбу Тужилаштва БиХ у којима су предложили да суд исту одбије као неосновану.

На сједници Апелационог вијећа, одржаној 28.03.2007. године, у смислу члана 304. ЗКП БиХ, обје стране су укратко изложиле жалбе и одговоре на исте, те у цијелости остале код писмено изнесених навода и приједлога.

Након што је испитало побијану пресуду у границама жалбених навода, Апелационо вијеће је донијело одлуку као у изреци из слиједећих разлога:

Неосновани су жалбени приговори којима се указује на постојање битних повреда одредаба кривичног поступка, и то због одлуке првостепеног вијећа да са главног претреса искључи јавност, те да исти настави и без присуства оптуженог у судници.

Чланом 235. ЗКП БиХ прописано је да од отварања засједања па до завршетка главног претреса судија, односно вијеће, може у свако доба, ех оффицио или по приједлогу странака и бранитеља, али увијек по њиховом саслушању, искључити јавност за цио или само са дијела главног претреса, а из разлога који су таксативно набројани у цитираном члану. Чланом 237. став 1. ЗКП БиХ прописано је да одлука о искључењу јавности мора бити образложена и јавно објављена.

Увидом у спис вијеће је утврдило да је Рјешењем Суда БиХ број Х-КР-05/70 од 23.02.2006. године, у циљу заштите особног и интимног живота оштећеника, те заштите морала и интереса свједока, са главног претреса искључена јавност, уз обавезу суда да поменути одлуку преиспитује и цијени током цијелог поступка. Наведена је одлука донесена на приједлог тужитеља, док се бранилац оптуженог и након што му је суд дао временски рок да се по овом питању консултује са оптуженим, о истом одбио изјаснити. Дакле, чињеница да одбрана није искористила дату могућност да се изјасни о приједлогу тужилаштва, супротно жалбеним наводима, не чини одлуку првостепеног вијећа незаконитом, а ако се уз наведено још има у виду да је иста јавно објављена и образложена, све у складу са одребом из члана 237 ЗКП БиХ, те чак и у форми посебног рјешења писмено израђена и достављена странкама, и жалбени приговор бранитеља Драгице Глушац се такођер указује у цијелости неоснованим.

У погледу разлога за искључење јавности којима се првостепено вијеће руководило приликом доношења своје одлуке, апелационо вијеће сматра да су исти у потпуности оправдани, односно да образложење дато у Рјешењу овог суда број Х-КР-05/70 од 23.02.2006. године, као и у склопу образложења побијане пресуде, садржи важне и озбиљне разлоге који и по оцјени овог вијећа указују да се заштита особног и интимног живота оштећеника, те морала и интереса свједока који су свједочили на изузетно тешке и

понижавајуће околности које су преживили, уз пријетњу оптуженог да ће јавно обзнанити њихов заштићени идентитет, није могла остварити ни на који други начин него искључењем јавности. Стога је неоснован и жалбени приговор да је суд пропустио да размотри заштитне мјере чије је одређивање Тужилаштво тражило за сваког свједока посебно, будући да мјере заштите идентитета свједока не би имале никакву сврху уколико би оптужени остварио своју пријетњу и на претресу отвореном за јавност открио њихове идентификационе податке. Да је првостепено вијеће водило рачуна о потреби успоставе равнотеже између права оптуженог на јавно суђење и заштите морала и интереса свједока, произилази и из одлуке да претрес отвори за јавност када год је то било могуће, чиме је стандард јавности суђења и законска могућност да се од истог у одређеним ситуацијама одступи, према оцјени овог вијећа, у цијелости исправно примјењен. Слиједом наведеног, неоснован је и жалбени приговор да су докази изведени на претресу са којег је била искључена јавност аутоматски имају сматрати незаконитим.

Жалбени приговори којима се указује да је одлуком првостепеног вијећа да главни претрес води и без присуства оптуженог повријеђена одредба из члана 247. ЗКП БиХ, те да је исти на наведени начин спријечен да прати ток главног претреса и да у њему активно судјелује, су такођен неосновани.

Наведена одлука првостепеног вијећа донесена је и образложена на главном претресу 04.07.2006. године, а израђена је и у писменој форми, те као таква достављена странкама и бранитељима. Детаљно образложење разлога за доношење исте првостепено је вијеће изнијело и у побијаној пресуди. Из наведеног произилази да је оптужени на рочиштима одржаним 23.02.2006. године, те 06.06.2006. године, након вишеструких упозорења од стране предсједника вијећа, због недоличног понашања и вријеђања суда морао бити удаљен из суднице. Након тога, а како произилази из службених забиљешки овлаштених службеника притворске јединице Суда БиХ, исти је 16.06.2006. године, те 04.07.2006. године одбио да приступи на наставак главног претреса, уз навод да на исти може бити доведен само уз употребу силе, те најаву да има намјеру наставити са недоличним понашањем, појављивањем пред судом у доњем вешу. Насталу процесну ситуацију првостепено је вијеће ријешило доношењем одлуке да, у случају даљег неоправданог одбијања оптуженог да приступи заказаном рочишту на које је уредно и благовремено позван, исти настави и без његовог присуства, уз напомену да оптужени у сваком тренутку има право приступа суду, да ће на рочиштима која се буду одржавала без његовог присуства бити присутни његови браниоци, те да ће оптужени о току главног претреса бити информиран на начин да ће му се снимак комплетног суђења достављати истога дана када рочиште буде одржано. Оваквим поступањем, супротно жалбеним наводима, није повријеђен принцип забране суђења у одсуству, нити је оптуженом онемогућено да прати и судјелује у току главног претреса.

Одсуство оптуженог, како је то прописано чланом 247. ЗКП БиХ подразумијева ситуацију у којој присуство оптуженог у току главног претреса није могуће осигурати, било из разлога што се исти крије или је у бјекству, или постоје друге потешкоће да се исти обавијести о поступку. Имајући у виду да се оптужени за све вријеме трајања главног претреса налазио у притвору, те да је свјесно и изричито одбијао да присуствује заказаним рочиштима на која је био уредно позиван, Апелационо вијеће сматра да се не може сматрати да је исти био у одсуству, у смислу члана 247. ЗКП БиХ.

Наставак суђења без присуства оптуженог је, посматран и у контексту гаранција осигураних чланом 6 ЕКЈП, такођер могућ. Наиме, стандарди које поставља члан 6. Конвенције, а који су примјењиви на конкретно процесно питање, захтијевају да оптужени одмах, на језику који разумије, буде подробно обавијештен о природи и разлогу оптужбе против њега, што је неспорно и учињено како приликом саслушања пред судијом за претходни поступак, тако и достављањем оптужнице, одржавањем рочишта за изјашњење о кривњи, те отварањем главног претреса читањем оптужнице. Надаље, његово је право да сам испитује или захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под увјетима који важе и за свједока оптужбе. Међутим, поменуто право оптуженог које би подразумијевало и његово присуство на претресу није апсолутно у смислу да се оптужени истога не може одрећи. Имајући у виду да је оптужени цијело вријеме био свјестан оптужби које му се стављају на терет, да је благовремено обавијештаван и позиван на заказана рочишта, да је био способан да присуствује истима, да је у току главног претреса увијек био присутан његов бранилац, те да се оптужени сваки пут јасно, својевољно и изричито одрекао права да буде присутан суђењу, апелационо вијеће сматра да исти ни на који начин није био онемогућен да присуствује, прати и учествује у току главног претреса, већ да се тог права добровољно одрекао, прихвативши на тај начин да главни претрес буде настављен и без њега. Иако ЗКП БиХ изричито не прописује овакву процесну ситуацију, из одредбе члана 242. став 2. ЗКП БиХ је видљиво да је могуће да оптужени, у случају да и поред упозорења предсједника вијећа, настави са недоличним понашањем, буде удаљен из суднице, те да се поступак настави уз присуство његовог браниоца, чиме је додатно поткријепљен закључак првостепеног вијећа да сама чињеница да оптужени није физички присутан у судници не значи да се претрес аутоматски не може наставити. Ово посебно из разлога што је константно недолично понашање оптуженог евидентно и било усмјерено онемогућавању наставка поступка и његовом одуговлачењу, како је то и првостепено вијеће исправно оцијенило. Разматрајући алтернативну мјеру која је могла бити примјењена на конкретан случај, односно принудно довођење оптуженог у судницу и против његове изричите воље, те без обзира на пријетње да ће се у том случају појавити у доњем вешу, како то у жалби предлаже бранилац Пантић, првостепено вијеће исправно закључује да би такво поступање представљало нехуман поступак којим би се нарушио како физички интегритет оптуженог, тако и ауторитет и

дигнитет суда, а да се при томе, осим физичког присуства оптуженог, исти не би могао присилити да у властитом интересу прати ток претреса и поштује процесну дисциплину. Имајући у виду горе наведено, одлука вијећа да по окончању сваког рочишта оптуженом достави снимак суђења, како би се исти могао упознати са његовим током, представља адекватан начин да се истом обезбиједи могућност праћења главног претреса, без нарушавања његовог физичког интегритета насилним довођењем у судницу.

Неосновани су и жалбени приговори којима се у одлуци суда да, као доказане, прихвати чињенице утврђене пресудама МКСЈ, види битна повреда одредаба кривичног поступка, односно начела непосредности и контрадикторности, а који приговор износе и браниоци оптуженог и оптужени лично. Наиме, на рочишту одржаном 13.07.2006. године првостепено је вијеће, након саслушања тужитеља и бранилаца, прихватило приједлог Тужилаштва БиХ број КТ РЗ/05 да, као доказане, прихвати чињенице утврђене у првостепеној и пресуди Апелационог вијећа МКСЈ у предмету Кунарац и други број ИТ-96-23-Т и ИТ-96-23/1-Т, те да изнесе своје слагање и прихвати Одлуку Претресног вијећа МКСЈ од 16.05.2003. године за формално примање на знање чињеница о којима је пресуђено.

Приликом доношења овакве одлуке, првостепени је суд, према оцјени Апелационог вијећа, у потпуности поступио у складу са одредбом из члана 4. Закона о уступању предмета од стране МКСЈ Тужилаштву БиХ и кориштењу доказа прибављених од стране МКСЈ у поступцима пред судовима у БиХ, који, као лех специалис, у оваквим случајевима омогућава одступање од наведених начела, те је приговор одбране у том смислу сасвим неоснован. Чињенице које је првостепено вијеће узело као доказане су јасне и конкретне, те не укључују правне карактеризације, а при томе спадају у дио пресуде о којем је коначно пресуђено у жалбеном поступку. Надаље, њима се не потврђује кривична одговорност оптуженог, већ конкретна радња извршења ставља у шири контекст ратног догађања, односно у контекст постојања широког и систематичног напада на несрпско цивилно становништво на наведеном подручју и у вријеме обухваћено оптужницом, те се прихватање истих, и према оцјени овог вијећа, ни на који начин није утицало на право оптуженог на фер и правично суђење.

Браниоци у жалбама даље оспоравају одлуку суда да одустане од раније прихваћеног приједлога одбране да се оптужени подвргне неуропсихијатријском вјештачењу по вјештаку др. Неири Зивлак Радуловић, сматрајући да је на наведени начин и без ваљаног образложења, суд пропустио утврдити да ли је оптужени с обзиром на своје душевно стање уопште способан учествовати у поступку.

Чињеница да је суд одредио или дозволио извођење одређеног доказа, па од њега накнадно одустао, не представља сама по себи повреду одредаба

кривичног поступка, будући да суд свакако има право да не дозволи извођење одређеног доказа или да одустане од доказа чије је извођење наложио. За овакву одлуку, наравно, вијеће мора дати ваљане разлоге, а исти су у конкретном случају наведени у образложењу побијане пресуде, те их и ово вијеће у цијелости прихвата.

Наиме, одбрана је предложила извођење поменутог доказа јер је сматрала да недолично понашање оптуженог пред судом и бројни поднесци увредљивог садржаја које је исти током поступка упућивао на разне адресе, изазивају сумњу да је код оптуженог у току суђења наступила трајна или привремена душевна поремећеност услјед које он није способан да прати суђење. Првостепено је вијеће прихватило овај приједлог одбране, те је у складу са наведеним, судски вјештак, др. Неира Зивлак Радуловић 27.09.2007. године покушала да оствари контакт са оптуженим у притворској јединици Суда БиХ, међутим оптужени је одбио да прими докторицу и да са њом успостави било какав контакт. На рочишту одржаном 25.10.2006. године, суд је од вјештака затражио мишљење у вези са евентуалним алтернативним начином да се вјештачење ипак проведе, те је вјештак у том контексту као једину преосталу мјеру предложила упућивање оптуженог у Психијатријску клинику Соколац, ради његовог посматрања. При томе је, међутим, нагласила да, уколико оптужени настави одбијати сарадњу, ни на наведеној клиници неће бити могуће извршити процјену његовог психичког стања. Имајући у виду да је оптужени након овог догађаја својим поднеском од 27.09.2007. године изичито одбио било какво вјештачење, то је сасвим јасно да ни његово упућивање на психијатријску клинику не би код њега изазвало другачију реакцију. Осим тога, начин на који би оптужени могао бити пребачен на исту, с обзиром на одбијање оптуженог да сарађује у било којем погледу, нужно би укључивало примјену физичке силе према истом, што, како по оцјени овог вијећа, тако и према изјашњењу вјештака не би било упутно и вјероватно би изазвало још бурнију реакцију оптуженог.

С друге стране, уколико се понашање оптуженог посматра у цјелини, осим бројних поднесака увредљивог садржаја у којима изражава своје непоштовање према државним институцијама у цјелини, те његовог недоличног понашања пред судом, које је такођер резултат истог, суд од медицинског особља у притворској јединици није запримио никакву другу информацију која би упућивала на закључак да се ради о психички болесној особи. Наиме, исти је у току трајања притвора веома често користио услуге зубара, те у том погледу никада није изражавао одбојност према доктору којег сам одабере. Надаље, оптужени није имао нити је тражио икакву другу медицинску интервенцију везану за његово психичко стање. Агресивно понашање испољавао је једино када би се обраћао суду или судијама, односно уколико би био доведен на неко од рочишта, док из садржаја поднесака које је упућивао суду произилази да је исти свјестан сваке радње коју је суд предузео, и то не само у његовом предмету, већ и у осталим предметима који се воде пред овим судом. Коначно

и сама жалба, коју је исти лично изјавио на првостепену пресуду, указује да је свјестан како оптужби које су му стављене на терет, тако и процесних одредби према којима је поступак вођен, те материјалног права које је на конкретан предмет примјењено. Све горе наведено, не упућује на закључак да се ради о особи која није била у стању да прати поступак, већ о особи која је одбијала да поштује процесну дисциплину прописану одредбама ЗКП БиХ, све из разлога непоштивања Суда БиХ, као државне институције коју оптужени не признаје, а у циљу одуговлачења и ометања тока самог поступка. Из наведених је разлога првостепено вијеће исправно процијенило да подвргавање оптуженог психијатријском вјештачењу под сваку цијену и уз примјену силе, без реалне могућности да ће исто уопште и бити могуће провести, а имајући у виду све горе наведено, није оправдано, те су жалбени приговори којима се указује супротно, у цијелости неосновани.

Надаље, погрешан је став жалиоца да је суд побијану пресуду засновао на доказима на којима иста, у складу са одредбама Закона о заштити свједока под пријетњом и угрожених свједока, није могла бити заснована. Ово из разлога што, супротно жалбеним наводима, свједоци којима су у поступку одређене мјере заштите у виду заштите личних података, те омогућавања свједочења уз кориштење електронског уређаја за промјену гласа и слике, нису добили статус „заштићених свједока“ у смислу одредаба из чланова 14. до 22. Закона о заштити свједока под пријетњом и угрожених свједока (Закон о заштити свједока), у којем случају би записници о њиховом саслушању, у складу са чланом 21. наведеног закона, само били прочитани на главном претресу, те се сходно одредби из члана 23. Закона о заштити свједока осуђујућа пресуда не би могла искључиво или у одлучујућој мјери заснивати на тако прибављеним доказима. Супротно наведеном, свједоци под псеудонимима „А“, „Б“, „Ц“, „Д“, „Е“, „И“, „Ј“, „Г“ и „К“ су били лично присутни на главном претресу, а како то и бранилац Драгица Глушац у жалби наводи, своје су исказе дали непосредно пред судећим вијећем, те били подвргнути унакрсном испитивању од стране одбране оптуженог, све у складу са одредбом из члана 262. ЗКП БиХ из којег се разлога горе наведено ограничење из члана 23. Закона о заштити свједока не односи на ове свједоке. Из наведеног произилази да је изнесени приговор браниоца неутемељен, те је као такав и одбијен.

Жалбени приговор оптуженог Радована Станковића којим одлуку суда да му постави браниоце по службеној дужности, односно одбије његов захтјев за самозаступање сматра повредом његовог права на одбрану, апелационо вијеће је такођер одбило као неоснован. Чланом 45. став 1. ЗКП БиХ изричито је прописано да, између осталог, оптужени мора имати бранитеља уколико му се на терет ставља дјело за које је законом запријеђена казна дуготрајног затвора, што је случај у овом предмету, те наведено не представља право којег се оптужени може својеволно одрећи, већ законску обавезу суда да у прописаним случајевима оптуженом осигура адекватну стручну помоћ, те самим тиме и једнакост у односу на Тужилаштво, као другу страну у поступку. Суштина

прописивања обавезне одбране у предметима у којима суд може изрећи казну дуготрајног затвора је у чињеници да се ради о најтежим кривичним дјелима, која у себи обухватају низ комплексних правних питања чије рјешавање захтијева ангажман лица која посједују специфичну правну стручност. Положај оптуженог у овом конкретном случају додатно је отежан чињеницом да се исти налази у притвору, што такођер представља један од разлога да се у циљу омогућавања адекватног припремања одбране ангажују стручне особе које ће бити у могућности да неометано прикупљају доказе који иду у корист оптуженог. Све горе наведено је било предмет разматрања првостепеног вијећа, а о истом је одлучивано и пред МКСЈ 19.08.2005. године, те је у оба случаја закључено да је постављање бранилаца по службеној дужности у потпуности у интересу, како правде, тако и оптуженог, те ефикасног вођења кривичног поступка, што у цијелости прихвата и ово вијеће. Навод оптуженог да је због постављања браниоца по службеној дужности концепт његове одбране погрешно постављен, те нису изведени докази одбране који су према мишљењу оптуженог требали бити изведени, Апелационо вијеће такођер није уважило, сматрајући да је исти у цијелости неоснован и сасвим паушално изнесен. Ово првенствено из разлога што оптужени у току првостепеног поступка није, у смислу члана 49. став 4. ЗКП БиХ тражио разрјешење бранилаца из разлога што су неодговорно вршили своју дужност, нити је понашање истих пред судом упућивало на то, већ је приговарао постављању било којег браниоца по службеној дужности, опћенито. Осим тога, оптужени, због чињенице да је имао два браниоца по службеној дужности, ни на који начин, ни од стране Суда, нити од стране бранилаца, није био спријечен да износи чињенице и предлаже доказе који му иду у корист, да поставља питања свједоцима или пак да да образложење у вези са њиховим исказима, већ је самостално одабрао да умјесто тог права искористи своје право да шути, односно не износи одбрану, које му је такођер загарантовано одредбама ЗКП БиХ. Како из саме жалбе произилази да оптужени сасвим свјесно и намјерно није користио своје право да износи одбрану и предлаже извођење доказа, то је приговор да су га браниоци због тога лоше заступали, те да је суд због тога требао дозволити да се исти брани сам, у цијелости неоснован.

Приговор оптуженог да је изрека пресуде неразумљива из разлога што је у истој као вријеме извршења дјела наведен временски период од априла 1992. године до краја марта 1993. суд је одбио као неоснован, будући да ни сам жалилац не наводи у чему се састоји неразумљивост изреке у овом погледу, а из утврђеног чињеничног стања произилази да су радње извршења које се оптуженом стављају на терет почињене управо у назначеном временском периоду, те да ближа временска одредница, имајући у виду природу дјела, те околности под којима је исто извршено, у конкретном случају није ни била могућа.

Жалбени приговори да изрека пресуде не садржи све битне елементе кривичног дјела за које је оптужени оглашен кривим, те да пресуда не садржи

разлоге о одлучним чињеницама, односно да изведени докази нису цијењени на начин предвиђен одредбама ЗКП БиХ, су према оцјени овог вијећа изнесени сасвим паушално. Изреком пресуде обухваћени су сви битни елементи кривичног дјела злочин против човјечности прописани чланом 172. КЗ БиХ, постојање широког или систематског напада усмјереног против цивилног несрпског становништва, знање оптуженог за такав напад, те нексус између дјела оптуженог и напада на цивилно становништво, уз прецизан опис појединачних радњи извршења означених у тачкама 1 до 4 осуђујућег дијела пресуде. Надаље, супротно жалбеном наводу, у побијаној су пресуди дати ваљани разлози о свим одлучним чињеницама релевантним за пресуђење у овој правној ствари, уз детаљну и исцрпну анализу свих доказа како појединачно тако и у њиховој међусобној повезаности, а о чему ће више бити ријечи приликом оцјене правилности и потпуности утврђеног чињеничног стања.

Оптужени је даље приговорио на форму записника са главног претреса који су му од стране првостепеног вијећа редовно упућивани по окончању сваког рочишта, истичући да је законом прописано да се записник мора водити у писменој форми, а да су њему достављани само аудио - видео снимци суђења, које је одбијао да прими и које сматра непрактичним за праћење и брзо проналажење релевантних мјеста у изјавама свједока.

На записник о главном претресу, осим опћих одредби ЗКП БиХ садржаних у члановима 151. до 155., у складу са одредбом из члана 156. ЗКП БиХ, примјењују се и посебне одредбе из чланова 253. и 254. поменутог закона.

Чланом 253. став 1. ЗКП БиХ прописано је да се о раду на главном претресу води посебан записник у који се мора дословно унијети цијели ток главног претреса. Када је у питању начин вођења записника, исти се, осим писмено (било руком или уз кориштење писаће машине или компјутера), може водити снимањем аудио-визуелним средствима, што произилази из члана 155. ЗКП БиХ, односно исто је предвиђено и чланом 253. став 2. ЗКП БиХ који, између осталог, прописује да судија односно предсједник вијећа може наредити да се одређени дио записника са главног претреса прочита (уколико се води у писменој форми) или репродукује (у случају техничког снимања).

У конкретном случају, с обзиром на техничке могућности Суда БиХ, записници са главног претреса снимљени су уз помоћ аудио-визуелних средстава, те исти, у смислу горе наведених законских одредби, представљају ваљан записник са главног претреса. Закон не прописује обавезу да се у случају аудио-визуелног снимања тока главног претреса кумулативно води и писани записник, па како је оптужени имао техничку могућност прегледања записника у формату у којем су му и достављени, његов приговор да су му исти непрактични за праћење исказа свједока, записнике не чини непрописно састављеним, нити указује на постојање било које повреде одредаба кривичног поступка у том контексту, због чега је и овај приговор одбијен као неоснован.

Неосновани су и жалбени приговори којима се оспорава примјена материјалног закона, односно истиче да је првостепени суд, умјесто КЗ СФРЈ, који је према оцјени жалилаца, као закон који је био на снази у вријеме извршења дјела, те је осим тога, блажи за учиниоца како са аспекта постојања наведеног кривичног дјела као таквог, тако и са аспекта запријеђене кривичноправне санкције, погрешно примјенио КЗ БиХ, повриједивши на тај начин како принцип законитости, тако и принцип временског важења кривичног закона који су прописани у члановима 3. и 4. Кривичног закона Босне и Херцеговине.

Наиме, неспорно је да у вријеме извршења радњи које се оптуженом стављају на терет, а у којима су остварена сва битна обиљежја бића кривичног дјела Злочин против човјечности, наведено кривично дјело, као такво, није било прописано кривичним законом СФРЈ, као материјалним законом који је у вријеме извршења дјела био на снази.

Надаље, неспорно је и то да, према начелу законитости, никоме не може бити изречена казна или друга кривичноправна санкција за дјело које, прије него што је учињено, није било законом или међународним правом прописано као кривично дјело и за које законом није била прописана казна (члан 3. КЗ БиХ), док се, према начелу временског важења кривичног закона, на учиниоца кривичног дјела примјењује закон који је био на снази у вријеме учињења кривичног дјела, а ако се послије учињења кривичног дјела једном или више пута измијени закон, примјенит ће се закон који је блажи за учиниоца (члан 4. КЗ БиХ). Начело законитости прописано је и у члану 7. став 2. ЕКЈП те члану 15. став 1. Међународног пакта о грађанским и политичким правима (у даљем тексту: МПГПП).

Међутим, чланом 4а КЗ БиХ, на који се и првостепена пресуда исправно позива, прописано је да чланови 3. и 4. КЗ БиХ не спречавају суђење и кажњавање било којег лица за било које чињење или нечињење које је у вријеме када је почињено представљало кривично дјело у складу са опћим начелима међународног права. Тиме су фактички преузете одредбе члана 7. став 2. ЕКЈП и члана 15. став 2. МПГПП те је омогућено изузетно одступање од принципа из члана 4. КЗБиХ, као и одступање од обавезне примјене блажег закона у поступцима који представљају кривична дјела према међународном праву. Наведено је управо случај у овом поступку против оптуженог, јер се конкретно ради о инкриминацији која укључује кршење правила међународног права. Наиме, како је и у побијаној пресуди исправно образложено, Злочин против човјечности је у периоду обухваћеном оптужницом недвојбено представљао кривично дјело како са аспекта међународног обичајног права, тако и са аспекта „принципа међународног права“. Искрпна и детаљна аргументација која је у прилог оваквом закључку изнесена од стране првостепеног суда је у потпуности ваљана и исправна, те је у цијелости прихвата и ово вијеће.

Надаље, међународно обичајно право и међудржавни уговори које је потписала Социјалистичка Федеративна Република Југославија постали су аутоматски обавезујући за Босну и Херцеговину, било за вријеме док је иста била дијелом Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или након што је постала држава наследница некадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Бечка конвенција о државама наследницама Међународних уговора из 1978. године, коју је ратификовала Социјалистичка Федеративна Република Југославија 18.04.1980, у члану 34. наводи да сваки међудржавни уговор који је био на снази на дан сукцесије и који се односио на цијелу територију претходне државе остаје на снази у свакој држави наследници, осим ако се држава наследница другачије споразумије. Поред тога, 10.06.1994. Босна и Херцеговина се изјаснила да као држава наследница прихвата све међународне уговоре који су били обавезујући за бившу Југославију. Члан 210. Устава Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, штавише, предвиђа да се међународни уговори аутоматски проводе и директно примјењују од дана ступања на снагу, без доношења provedбене регулативе.

Из наведеног произилази да је исправан став првостепеног вијећа да је Босна и Херцеговина, као наследница бивше Југославије, ратифицирала ЕКЉП и МПГПП, те су ови међународни документи за њу обавезујући, а будући да исти прописују обавезу суђења и кажњавања лица за било које чињење или нечињење које је у вријеме када је почињено представљало кривично дјело у складу са опћим начелима међународног права, што злочин против човјечности у складу са горе наведеним, неспорно јесте, жалбени приговори којим се указује на супротно, су у цијелости неосновани, те су као такви и одбијени.

У погледу приговора којима се указује да је КЗ СФРЈ био блажи за учиниоца са аспекта запријећене кривичноправне санкције, апелационо вијеће примјећује да је у вријеме извршења дјела, за радње које се оптуженом стављају на терет, било могуће изрећи и смртну казну, јер је иста, како то и бранилац Драгица Глушац исправно наводи, укинута ратификацијом 13 Протокола ЕКЉП 29.07.2003. године, односно, наведеним Протоколом, земље потписнице су се обавезале да у својим кривичним законодавствима не могу прописати смртну казну, иако је из кривичног законодавства Босне и Херцеговине, прије тога, смртна казна уклоњена доношењем Кривичних закона, у Федерацији БиХ (1998.), Републике Српске (2000), Брчко Дистрикта (2000), и Кривичног закона БиХ (1.3.2003), из чега произилази да је закон који не предвиђа изрицање такве казне, дакле Кривични закон БиХ, у сваком случају повољнији за учиниоца.

Имајући у виду да је предмет против оптуженог Радована Станковића од стране МКСЈ, Суду БиХ прослијеђен у складу са одредбом из члана 11 бис Правилника о поступку и доказима МКСЈ и члана 2 Закона о уступању

предмета од стране МКСЈ Тужилаштву БиХ и кориштењу доказа прибављених од МКСЈ у поступцима пред судовима у БиХ (Закон о уступању) уз чињеницу да је чланом 13. став 1. Закона о Суду БиХ прописано да је за кривична дјела утврђена Кривичним законом Босне и Херцеговине и другим законима Босне и Херцеговине надлежан Суд БиХ, те да је Злочин против човјечности, као кривично дјело дефинисан чланом 172. КЗ БиХ, то је и жалбени приговор којим се оспорава надлежност овог суда за суђење у конкретном предмету, такођер неоснован.

Неосновани су и жалбени приговори којима се оспорава правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања, како у осуђујућем, тако и у ослобађајућем дијелу првостепене пресуде.

Наиме, Апелационо вијеће налази да је првостепени суд правилном оцјеном кључних доказа - исказа свједока оштећених, те осталих материјалних доказа Тужилаштва БиХ, на исправан и поуздан начин утврдио да је оптужени починио кривичноправне радње за које је оглашен кривим, а који закључак у потпуности прихвата и ово вијеће.

Изнесени жалбени приговори на правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања своде се на наводе да саслушане свједокиње не говоре истину, те да стање у којем се сада налазе, чињенице да су сада удате и да имају дјецу, не упућују на закључак да су исте биле силоване. Овакве приговоре апелационо вијеће сматра у потпуности неутемељеним, поготово из разлога што исти, осим паушалних констатација о наводној монтираности исказа свједока, не садрже нити један ваљан контрааргумент или доказ којим би се њихови међусобно сагласни и конзистентни садржаји на било који начин довели у питање. Насупрот томе, првостепено је вијеће на потпун и правилан начин поклонило вјеру саслушаним свједоцима, будући да из њихових исказа, који се разликују само у оној мјери која потврђује да исти нису научени, већ одражавају различиту перцепцију различитих особа у ненормалним и изразито стресним и понижавајућим околностима у којима су се несумњиво налазиле, јасно произилази да је оптужени Радован Станковић предузео радње на начин, у вријеме и у мјесту како је то у изреци осуђујућег дијела пресуде и наведено.

Из наведених разлога апелационо вијеће прихвата разлоге наведене у образложењу првостепене пресуде, јер је иста донијета након правилно и законитоведеног поступка и јер су у њеном образложењу потпуно и одређено изложене како неспорне чињенице, тако и разлози из којих су спорне чињенице узете доказанима, те је дата ваљана оцјена вјеродостојности протурјечних доказа, док изнесени жалбени приговори нису dostatни да би се оспорило овако правилно и потпуно утврђење.

Жалбени навод браниоца Драгице Глушац да је свједокиња под псеудонимом „Ц“, која је свједочила на околности из све четири тачке осуђујућег дијела

пресуде, у вријеме обухваћено оптужницом заправо живјела у ванбрачној заједници са оптуженим, те да је у том смислу приликом саслушања у својству свједока морала бити упозорена да може одбити да свједочи, је, имајући у виду садржај исказа поменуте свједокиње, потпуно беспредметан. Свједокиња је у своме исказу које и ово вијеће сматра јасним, прецизним и изразито упечатљивим и вјеродостојним, а који је у потпуности поткријепљен исказима свих осталих свједока тужилаштва, како се то детаљно у побијаној пресуди и образлаже, јасно описала начин на који је силом доведена и затворена у „Караманову кућу“ у којој је била између осталог, распоређена за Радована Станковића, те од истога вишеструко силована и присиљена да чисти, куха и обавља друге кућне послове заједно са другим дјевојкама и дјевојчицама које су биле доведене на исти начин. Имајући у виду наведено, закључак одбране да се овакав однос има сматрати ванбрачном заједницом, у смислу заједнице живота између мушкарца и жене засноване на слободној вољи, није заснован ни на једном сегменту исказа саслушаних свједока, те је као такав апсолутно погрешан.

У погледу жалбених приговора да на основу изведених доказа није поуздано утврђено да је оптужени, из аутобуса који се кретао према Горажду, извео малољетну А.Б. и довео је у заточенички центар, Апелационо вијеће сматра да првостепена пресуда даје детаљну и свеобухватну анализу исказа свједока који су свједочили на околности из ове тачке, те у том погледу изводи ваљан закључак који у потпуности прихвата и ово вијеће. Наиме, из исказа свједока „А“, „Ц“, „Ј“ „И“ и „К“ произилази да је дјевојчица А.Б. са мајком и двије сестре сједила у предњем дијелу аутобуса, када је исти на мосту заустављен од стране полицијског аута. Према исказу њене мајке, свједокиње „И“ већ приликом уласка у аутобус оптужени је упозорио А.Б. да је Перо Елез рекао да изађе из аутобуса, што дјевојчица није учинила. Свједокиња „И“ истина није лично видјела да је њену кћерку из аутобуса извео и одвео оптужени Радован Станковић, међутим свједокиња „А“, која је била заточена у „Карамановој кући“ када је А.Б. доведена из аутобуса, јасно потврђује да је непосредно од А.Б. сазнала да је управо оптужени „извукао из аутобуса“. Свједокиње „Ј“ и „К“ су у својим исказима описале начин извођења А.Б. из аутобуса, при чему је свједокиња „К“ јасно изјавила да је А.Б. извео оптужени, чиме је у потпуности потврдила сазнање свједокиње „А“. Из овако утврђеног чињеничног стања несумњиво произилази да је управо оптужени критичне прилике извео малољетну А.Б. из аутобуса у Фочи, и довео у „Караманову кућу“, па је сходно томе жалбени приговор којим се указује да чињенице у погледу ове тачке пресуде нису поуздано утврђене, такођер неоснован.

Апелационо вијеће дијели и закључак првостепеног вијећа у погледу тачке 1. ослобађајућег дијела пресуде, односно да из исказа свједокиње „Г“, који исказ је уједно и једини доказ изведен на околности из ове тачке, није могуће поуздано утврдити да је управо оптужени Радован Станковић починио кривичноправну радњу која му се наведеном тачком ставља на терет.

Супротно жалбеним наводима тужитеља, правилно се у образложењу првостепене пресуде наводи да је поменути исказ веома непрецизан како у погледу основних радњи које чине обиљежја бића кривичног дјела, тако и саме идентификације оптуженог, те је на основу таквог исказа, уз примјену начела „ин дубио про рео“, првостепено вијеће исправно донијело ослобађајућу пресуду. Наиме, свјedoкиња „Г“ у своме исказу веома уопћено свједочи о томе да је са још 8 жена, чија имена не помиње, а са којима је провела извјесно вријеме у болници у Фочи, одведена у „неки“ стан „неке“ зграде, те да је тамо силована од стране Радована Станковића. При томе свјedoкиња наводи да оптуженог није познавала од раније, те да је његово име сазнала од „неких“ жена из Фоче, уз констатацију да га данас не би могла ни препознати. На основу оваквог исказа, који ни директно ни индиректно није поткрепљен нити једним другим доказом, суд није могао поуздано утврдити да је наведене радње подузео управо оптужени Радован Станковић, те је у односу на ову тачку ваљало донијети ослобађајућу пресуду, како је то исправно и учињено.

Насупрот томе, основано се у жалби Тужилаштва БиХ истиче да изречена кривичноправна санкција не одговара сврси кажњавања, како са аспекта генералне, тако и специјалне превенције, због чега је Апелационо вијеће побијану пресуду у том смислу преиначило, те оптуженом за горе наведено кривично дјело изрекло казну дуготрајног затвора у трајању од 20 година. Наведена казна, према оцјени овог вијећа представља адекватан одраз тежине кривичног дјела за које је оптужени оглашен кривим, чији заштитни објект је од ширег друштвеног значаја, те је као такво санкционирано и кроз међународну легислативу, и има посебну тежину са психолошког, моралног, вјерског, обичајног и других аспеката како живота самих жртава, тако и њихових породица. Вијеће је такођер имало у виду степен кривичне одговорности оптуженог, његов статус у „Карамановој кући“, старосну доб жртава, бројност кривичноправних радњи за које је оглашен кривим, те посебно чињеницу да је исти одговоран за нестанак малољетне А.Б., које околности су, према оцјени овог вијећа, такве природе да неминовно изискују изрицање строжије казне од оне изречене првостепеном пресудом.

У складу са наведеним, а на основу члана 310. став 1. у вези са чланом 314. ЗКП БиХ, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Записничар:

Лејла Фадилпашић

Предсједник вијећа

Судија:

Азра Милетић

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛИЈЕКУ: Против ове пресуде жалба није дозвољена.